

РЕЦЕНЗИЯ

от

д-р Александра Константинова Главанакова

доцент по американска литература и култура в СУ „Св. Климент Охридски“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен

„доктор“ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки

на Александър Емилов Костов

зачислен като докторант на редовна докторантура със Заповед № РД 20-1060/15.07.2016 г., считано от 20.07.2016 г., по професионално направление 2.1. Филология докторска програма „Литература на народите на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия“ (Канадска литература и култура) към катедра „Англицистика и американистика“ с тема на дисертационния труд “Double Identity in Nova Scotia’s Regional Short Story Writing” / „Двойната идентичност в регионалния разказ на Нова Скотия“ и с научен ръководител проф. д-р Мадлен Данова. Със Заповед № РД 20-1282/17.07.2019 г., считано от 25.06.2019 г., същият е отчислен с право на защита.

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № РД-38-536 от 15.11.2021 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема “Double Identity in Nova Scotia’s Regional Short Story Writing” / „Двойната идентичност в регионалния разказ на Нова Скотия“ с автор Александър Емилов Костов.

Докторантът е роден на 16.03.1989 г. През 2012 г. получава бакалавърска степен в специалност „Английска филология“ от Катедра „Англицистика и американистика“, ФКНФ на СУ „Св. Климент Охридски“. Същата година се записва в магистърската програма „Комуникации: език, литература, медии“ към същата Катедра на Софийския университет, която завършва успешно със защита на магистърска теза през 2014 г. През 2012 - 2013 г. работи като учител по английски език в 138 СОУ „Проф. Васил Златарски“, а след 2016 г. като хоноруван преподавател в Катедра „Англицистика и американистика“ на СУ. От октомври 2020 г. след спечелен конкурс е назначен на

длъжност асистент към Катедра „Западни езици“. Носител е и на наградата „Елена Мутева“ за „Млад преводач на годината“ за превода на „По пътя“ от Джек Керуак (изд. Парадокс) съвместно с Райна Росенова и Кристин Димитрова.

Представеният от Александър Костов комплект материали е в съответствие с изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности на СУ „Св. Климент Охридски“ и включва следните документи:

1. заявление до ръководителя на първичното звено;
2. заповед на Ректора за зачисляване в докторантура;
3. заповед на Ректора за отчисляване с право на защита;
4. автобиография;
5. диплома за висше образование и приложението към нея – в оригинал и по 3 копия от тях;
6. дисертационен труд в 4 екземпляра;
7. автореферат в 5 екземпляра;
8. удостоверение за положени изпити от индивидуалния план;
9. отпечатани или приети за печат научни трудове или материали за внедрено творческо постижение, свързани с дисертационния труд.

2. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд със заглавие “Double Identity in Nova Scotia’s Regional Short Story Writing” / „Двойната идентичност в регионалния разказ на Нова Скотия“, предложен от Александър Костов, се състои от увод, четири глави, заключение и библиография. Обемът на дисертационния труд е 214 страници, от които 207 са основен научен текст. Списъкът на използваната литература обхваща над 110 заглавия, от които 4 са първични източници.

Темата на труда е дисертабилна и новаторска, тъй като се насочва към изследването на съвременни текстове на канадската литература. Мотивацията за избора на полето на изследване предопределя и приносния характер на дисертационния труд. От една страна това е фокусът върху жанра на разказа като централен за канадската литература с неговите специфики и развитие. Досега не е правено проучване и анализ на двамата съвременни канадски автори Алистър Маклауд

и Дейвид Макдоналд, които са разглеждани основно като регионални писатели и в чието творчество се отразява основната тема за канадската идентичност. Приветствам акцентът поставен върху неизследвани, дори непреведени и непознати за българската културна и литературоведска общност канадски автори.

Изборът на тема е ясно формулиран, както и изборът на двамата писатели - Алисър Маклауд и Дейвид Макдоналд - с фокус на изследването върху приликите между тях, литературното им наследство и ролята им в изграждането на канадската идентичност в техните литературни текстове. Темата е неразработвана в този обем и съчетание – анализирани са 10 разказа на двамата писатели – и е изцяло новаторска за България с оглед на канадската литература в българското литературно пространство. Изследването е значимо и с критическата рефлексия върху българската канадистика и литературоведски изследвания.

Костов развива своя анализ на фона на едно общо представяне на Канада с нейния климат, географски и исторически характеристики, сложно наследство на колонизация и заселване, с отчитане и на мястото на коренното население. Проблематизирането на идентичността е много правилно и точно поставено в центъра на дисертацията, тъй като тя е с неопределен и неопределим характер изобщо по отношение на Северна Америка и още повече в Канада, чиято официална политика има своите особености, като е насочена към разпознаване и утвърждаване на мултикултурализма, а не към интеграционната политика на „топилнята“ както е в САЩ. Обговорен е общоканадският въпрос за търсене на идентичност и отграничаването от моделите за идентификация на Великобритания и САЩ, както и ролята на идентичността в процеса на изграждането на националната култура и литература. Изборът на района на Нова Скотия е особено удачен, тъй като в него се преплита локалното като израз на националното, запазвайки своята уникалност.

По-конкретно, изследването разглежда проблемите на идентичността многопластово чрез различни видове взаимовръзки: през връзката с културната принадлежност с фокус върху традициите в четири разказа (глава 2); през връзката между идентичност и природа в три разказа, подчертавайки, че природата е централна в изграждането на канадския мироглед (глава 3); изследвайки ролята на взаимоотношенията с другите в изграждането на идентичността при прекрочването във външния свят спрямо тясно регионалното (глава 4).

Изследването се провежда в необходимия критически контекст. Докторантът многократно илюстрира в аналитичната част как авторите на разглежданите текстове

са предпоставени от своята историчност, както и прави постоянно препратки към самата сложна история на Канада и на литературната традиция на канадската литература на „оцеляването“. В първата глава „Аспекти на канадската идентичност“ се отговаря убедително на няколко научно-изследователски въпроса: Защо този регион? Защо регионализъм? Защо жанра на късия разказ? В края на първа глава е представена теоретичната рамка за двойната идентичност. Позоваването на Чарлс Тейлър по отношение на канадската теоретична гледна точка за националната идентичност е правилно. Интересно попадение е и прилагането на виждането на У. Е. Б. Дюбойс за „двойното съзнание“, като все пак трябва да се подчертае, че за Дюбойс тази двойственост е силно травматична, предпоставена от расовата дискриминация и стереотипния поглед на „другия“ към чернокожото население в контекста на историята на робството и расовата омраза в САЩ. Костов не използва един предварително установен модел, който да наложи върху изследвания материал, а се стреми да създаде свой собствен въз основа на своите канадистки изследвания.

Основна категория в анализа, с която си служи, е двойствеността, но разбираана по-широко от елементарна бинарна опозиция. Анализът се провежда основно на ниво герои и сюжет, има и задълбочени вглеждания в символични значения на езиково ниво. Текстът е добре организиран и написан на правилен английски език, а приложеният доклад от анти-плагиатската проверка убедително доказва, че текстът представлява оригинален авторски труд.

3. Въпроси и критически бележки:

Самото понятие идентичност е флуидно и трудно подаващо се на дефиниране, но според мен работата би спечелила, ако се направи опит за определянето му спрямо по-ясни критерии. Става въпрос за принципно определение – за работна дефиниция в смисъл на индивидуална или групова идентичност най-вече по отношение на националната, етническата и културната принадлежност. Удачно би било на преден план да се изведе културната принадлежност и нейното постоянно разколебаване или втвърдяване по вече очертаните от Костов три основни линии на противопоставяне между традиция и модерност, външно и вътрешно, природа и общество. Свеждането до тези три бинарни опозиции е полезно за структурирането на анализа, но на моменти е и ограничаващо, тъй като изграждането на идентичността зависи от множество комплексни фактори, които тази рамка не успява да отчете.

Аналитичната глава, която разглежда противопоставянето вътре-вън – глава 4 - е най-дългата и натежава спрямо другите. Има и отделна глава посветена на културните различия. Според мен всички различия, за които става дума в текста на дисертация, са културни: независимо дали иде реч за минало и настояще или за вътрешно и външно, и една преоценка на заглавията на отделните глави би дала по-ясно представа за тяхното съдържание.

На места в аналитичните глави при близкия прочит на текстовете авторът навлиза в по-дълбока от необходимата описателност.

4. Преценка на публикациите

Докторантът е представил три статии, като две от тях са по темата на труда и следва да бъдат включени в конкурса. Две от тях са на английски език, като едната е публикувана в основното издание на Централно европейската асоциация по канадски изследвания. Трите статии обговарят проблемни зони, които са предмет и на дисертацията.

5. Автореферат

Представеният от докторанта автореферат предлага в сбит вид пълното съдържание на основния труд. Спазени са всички изисквания за такъв текст, който включва най-същественото от разработката на дисертационния труд, като отразява основните резултати, постигнати в дисертацията и обобщава приносните моменти.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на СУ „Св. Климент Охридски“. Дисертационният труд показва, че докторантът притежава нужните теоретични знания и професионални умения в професионалната област на дисертацията като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Александър Емилов Костов.**

София,

Рецензент:

4.01.2022 г.

доц. д-р Александра Главанакова